

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 «
Pe 1 lună . 2 «

Num. de Duminecă
Pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Num. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
un 40 franci.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 20.

INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

TRIBUNA

Prigonirea învățătorilor.

(R) Alungarea din slujba pe care au implinit-o cu cinste unul 16 și celalalt 22 ani și 5 ani să fie împedecați a se mai alege, — iată ce a cerut ieri procurorul regesc dela comisia disciplinară a comitatului Aradului în procesul pornit împotriva a doi dintre cei mai harnici învățători români.

Și pe ce-și întemeia procurorul învinuirea ce aducea împotriva celor doi învățători? Pe lucruri copilărești! Ci-că unul dintre învățători, cel din Cuvin, ar fi născocit poezia »Ungur bungur«, pe care copiii din sat o strigau pentru a batjocori pe tovarășii lor de joc cari umblau la școala ungurească din Ghioroc... Asta ar fi ațâțare împotriva nației ungurești... Ca martori au fost luați copiii batjocoriți și niște prăpădiți din sat... Și mai avea procurorul îndrăzneala să spună, că învățătorul face zarvă în sat, că-i om de gâlceavă, certat cu tot satul, pentru că prigonește pe toți, pe când adevărul este, că satul întreg veni săptămâna trecută la vladicie și la comitat să ceară pe învățătorul lor scos cu jandarmii din școală.

Tot așa de neîntemeiate învinuiri i-s'au adus învățătorului din Vidra. Intre pahare, la voie bună și în glumă, dupăcum au mărturisit chiar cei de față, unguri, — el a zis că hotarele României trebuie întinse până la Crișul alb, va să zică Ardealul și fostul Zarand să fie pus sub stăpânirea re-

gelui Carol, căci așa e bine: Români să fie la un loc și ungurii la alt loc, sub craiul lor!...

Ceeace ar însemna o învățătură primej-dioasă, care trebuie înăbușită cu ori ce preț.

Apărătorul celor doi învățători a dovedit în chip strălucit nu numai netemeinicia învinuirilor, dar mai presus de toate apuca-tura că procesele acestea s'au pornit în vir-tutea legii lui Apponyi (art. XXVII) dela 1907, deși faptele socotite ca vrednice de a fi răsbunate s'au petrecut cu un an și cu doi nainte de aducerea legii lui Apponyi, și după legile din toată lumea, chiar și dela noi, fiecare vine se pedepsește după legea care eră în filință când s'a săvârșit păcatul!

Ce le-a păsat însă celor din comisie (cari judecau în norul de fum ce-l făcea bogăta-nul Friebeisz) de argumentele avocatului român, care nimicise strașnic toate îngăimă-rile procurorului, ci s'au simțit datori să-i afle vinovați pe amândoi învățătorii români, și unul, cel dela Cuvin, fu pedepsit să plă-tească 100 coroane, celalalt, dela Vidra, a fost scos din slujbă și oprit ca 5 ani să mai poată fi învățător.

Fără îndoială, grele osânde și stăm în fața lor cu atât mai îngrijorați, cu cât co-misia disciplinară a comitatului pedepsește pe învățătorul din Vidra dupăce acesta ju-sese achitat la tribunal.

Avem dar două feluri de dreptăți în țară: una care se face la tribunal, alta care se face pe cale administrativă, la comitat. Iar cum înțeleg domnii dela comitat să facă dreptate, s'a dovedit ieri...

»Să nu luați în vedere ceeace scrie legea; nu este neapărat trebuincios ca învățutul să fi săvârșit agitație așa cum prescrie legea, ci d'voastră puteți pedepsi și când sim-plu vedeți ori simții că învățătorii români au o purtare ce nu corespunde cu tenden-tele statului unitar maghiar...«

Așa a vorbit procurorul. Iar comisia așa a și făcut.

S'a deschis deci porțița pe care se poate scoate din școală oricare învățător român...

S'a găsit mijlocul de a face să amuțească oricare învățător cu sentimente naționale ori chiar de a nimici pe învățătorul care nu se va face slugă »tendențelor statului uni-tar maghiar«, ori, mai pe românește: care la alegeri mai ales, nu va lucra dupăcum îi va porunci fibirăul!... Nu mai e nevoie să fie vre-un învățător dat în judecata tri-bunalului, unde, totuși, se cer dovezi, ci po-trivit legii și ordinațiunii lui Apponyi, cei luați la țintă vor fi duși înaintea comisiei dela comitat, care fără multă bătaie de cap îi osândește încât să bage groaza în toți câți ar mai avea tragerea de inimă să lu-creze pentru binele poporului român.

Ghilotina politică e gata, pentru învăță-torii români, în sala fiecărui comitat!

Cine se mai poate îndoii că nu se va găsi în fiecare sat un notar, vre-un scriito-raș ori te miri ce bețivan și om stricat, care să jure că învățătorul român e dușmănos — ungurimei?!... E destul să aibă în casa lui o icoană, o carte, ori vre-un jurnal ro-mănesc, — și iute zboară din slujbă, își perde penzia, poate lua traista de cerșitor...

FOIȚĂ ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Preupețul.

De Ioan Slavici.

II.

(Urmare).

»Să-ți pară bine, cocoană, dacă nu-mi pare mie rău, — îi răspunse el. — Îi fi zicând, că mi-e mare câștigul, că-mi știu socotelile: cu cât mai mare e, cu atât mai mult să te bucuri, căci cu atât mai multă chirie o să lei peste cincă ani!«

»Peste șase, — îl întrerupe ea.

»Ei bine, — întâmpină el, — unul e început și ca trecut. Și dacă merge bine magazia de lemne, mâne, poimâne te pomenești, că vine vre-unul să mă scoată cu preț bun din curte. — Să zici »Doamne mulțumescu-ți, că s'a găsit cineva, care îți ridică prețul locuului!«

»Ce știu eu, cum au să vie lucrurile peste câțiva ani, — grăi cocoana Z'ncă. — Sunt strim-lorată acum și nu pot să aștept până atunci: uite, am să-mi trimit copiii la școală și nu știu, de unde să iau ceeace le trebuie, O sută de lei e pentru mine acum mai mult decât o mie peste câțiva ani — dupăce voiu fi scăpat de grija lor.«

»Asta e altceva, răspunse Barbu mai muiat. — Ia să ne mai gândim și să vedem, cum s'ar pu-tră potrive lucrurile, ca să fie bine.«

Cu cât mai mult se gândea însă, Barbu cu atât mai vartos se îndărătnicea în gândul de a nu da nimic.

»Nu! — își zise în cele din urmă. — Cu pă-catul acesta n'o să-mi încarc sufletul!«

Îi râdea inima când îl vede pe Tache făcând treabă în prăvălie. Se învățea ca prisnelul, nu l mai stetea gura, le știa toate unde stau, nu ulță nimic și nu obosea niciodată.

»Ce o să iasă asta când va fi de douăzeci de ani!?« își zicea adeseori și se bucura în fundul inimii lui, că prin el ar putea să scape și de grijă, și de osteneală.

»Cocoana Z'ncă, — grăi dânsul peste câteva zile. — Știi ce mi-am gândit eu? — Ca să nu mai fie vorbă, haid să facem tovarășie și la ma-gazia de lemne, și la prăvălie: eu cu capitalul și d-ta să-mi dai băleții și fata, ca să împărțim câș-tigul în două, mult puțin, cât o fi.«

»Eu să-mi iau băleții dela școală!?« răspunse ea adânc jignită.

»Asta n'am zis-o și nici nu vreau s'o zic, răs-punse el. — Dacă mi ceri însă chirie pentru curte, nu mai deschid magazia de lemne, căci n'aș putea să vând destul de ieftin, iar dacă ar fi să-ți plătesc chirie pentru casă, îmi stric rostul prăvăliei, că nu mai pot să vând cu prețurile de până acum. În loc dar de a-ți da chirie îți fac parte din câștig, iar pentruca partea să îți fie mare, dăm ajutorul pe care-l cer.«

»Tot acolo vine, — întâmpină dânsa: ar tre-bui să iau copii dela învățătură.«

»Ce învățătură!? — grăi dânsul. — Omul nu învață din carte, ci trăind în lume. Răposatul jupân Neagu, tatăl d-tale, multă carte nu va fi știut, dar tot și-a lăsat locul și casele acestea, ca să ai în ce să te razimi. Eu am învățat încă mai puțin și tot am ceva. Ce a lăsat însă coconul Costache, fie iertat? — o sărăcie de pensie, ca nici să nu mori, nici nu poți trăi. Fac, nu-l vorbă,

și oamenii cu învățătură câte odată treabă, dar nu pentru că sunt învățați, ci pentru că știu să în-vărtă treburile.

»Fă ce vrei, cocoană, — adaugă el, — dar eu îți spun, că învățătura e pentru oameni, cari nu sunt buni de altă treabă, ori n'au nevoie să-și câștige muncind pâinea!«

Cocoana Z'ncă știa, că oamenii proști ca Barbu cari n'au avut parte de învățătură numai așa pot să vorbească, și nu se supăra, dar ținea să meargă pe drumul ei înainte.

Nu tot așa însă și copiii, cari, umblând și azi și mâne cu bani, prinseră slăbiciune de neguță-torie, și nu rar se întâmplă, că copiii vor să fie mai cuminte decât părinții lor. Mai ales Fross, care o vedea pe mama ei mereu în strâmtoare, și știa ce câștigă Barbu în fiecare zi, ar fi fost în stare să vândă gogoși în fața prăvăliei și încă demult stărulă, ca mama ei să ceară, ca văduvă de funcționar, dreptul de a deschide un debit de tutun.

»Ce-ți mai trebuie? — zicea dânsa. — Pră-vălie ai la loc bun, rafturi ai, lumea vine fără ca să o chemi: o masă și un scaun îți mai ră-mâne!«

»Nu-i așa, fată, — răspundea mama: — pentru negoțitorie să cere capital!«

»Ce capital!? — întâmpina Fross. — Mie să nu-mi spui! Nu văd eu!? — N'ar e Barbu băgați nici două sute de lei în prăvălie. Toată marfa îi este luată pe credit. O aduce azi, o vinde 'n câte-ce zile, o plătește din banii luați, își pune câștigul la o parte și-aduce alta. Nu cum-va crezi, că lem-nele o să le cumpere pentru magazine cu bani gata? Găsește destule pe așteptare. De ce să

Iar, potrivit legii lui Apponyi, pedepsit rămâne nu numai nenorocitul de învățător și familia sa ci și școala și satul, căci în școala a căreia învățător a fost pedepsit, noi numai cu îngăduință ministerială putem pune alt învățător, iar dacă dela aceeași școală au fost pedepsiți doi învățători, stăpânirea ne-o închide și face dânsa școală ungurească.

Așa stăm cu școlile noastre românești.

Cine nu înțelege oare, că prin osânda de ieri se pornește marea prigonire a învățătorilor români, cine nu vede, că astfel rămâne zadarnică orice jertfă din partea popoului și orice apărare a consistoarelor noastre?!

Trebuie să mai spunem anume, că din procesul de ieri ne-am convins despre bărbăteasca purtare a consistorului arădan, care a apărut cu înțelepciune pe învățătorii luați la țintă... Impotriva sulitei jandarmilor nu se poate însă pune nici Episcopul!

Iată de ce osânda de ieri trebuie nu numai să ne pună pe griji, ci să și chibzuim și bine să ne dăm seamă unde să suținem școala și cum să ne apărăm de primejdia ce se abate asupra apostolilor graiului și scrisului românesc!

Situația în Croația. Banul Rauch cel mult pățit se pregătește de proces. Cu o procedură de tribunal, care de bună seamă va sfârși neplăcut pentru el, ar voi să repună partidul sârbesc Independent. Foala partidului Independent sârb »Srbobran« scrie în numărul de Marți că banul într'un mare proces ce-l va porni are de gând să demascheze »trădarea de patrie« și alte fapte ale sârbilor independenți. Deja adună din greu materialul necesar pentru a dovedi aceasta; își caută oameni, pe cari să-l aducă de martori.

câștigi numai el când curtea e a noastră? Nu vezi D-ta, că ne înșală? — A văzut, că locul e bun și-a cheltuit acolo câte-va mii pentru prăvălie, ca să câștige îndoit și întreit în vreme-ce noi pierdem timpul fără de nici un folos?«

Băieții trăgeau cu urechea, și Nale zicea, că trece la școala comercială, eară Tache era cuprins din ce în ce mai mult de simțământul, că el știe destul pentruca să ducă negoțoria chiar mai bine decât Barbu.

Nu vola Cocoana Zinca, dar o apăsau nevoile, i-se ridicau copiii în cap și s'a dat în cele din urmă biruită. Pornită apoi odată, nu mai ținea seamă de vorbele vecinilor și ale cunoștințelor și ale rudelor și nu numai și-a luat debit, dar vindea și ea înșu-și tutun și chibrituri și timbre și mărci, ba toamna ar fi fost în stare să-și deschidă și grădina pentru muștarle, ca să vândă mititei și fleici fripte la grătar.

Iară Barbu le învârtia toate domol și chibzuit ca totdeauna, pleca fără de grijă când se ducea în piață și nu se supăra de loc când lumea-l lua drept slugă cu sămbrile al Cocoanei Zinchii. De ce să se supere când și el însu-și se simțea slugă, ce-l drept, nu al cocoanei Zinchii, dar al copiilor ei.

Nu mai umbla acum cu droaia de copii după ei, căci avea copiii lui. Cel mari ca cel mari, dar erau cele mici și mai ales Tița, cea mai mică, abia de trei ani, care, prostuță, cum era, nu știa să facă deosebire între om și om, ci se ulța în ochii lui par'că ar fi al unui împărat, și îi ședea pe genunchi și-l mângâia și se lăsă s'o sărute, ba îl săruta și ea de-l treceau florii și i-se umpleau ochii de lacrimi.

Ce i-a fost, Doamne, rânduit la bătrânețele lui!

(Va urma).

Din România.

Excursiunea Suveranilor pe Dunăre. Suveranii după cum am anunțat, vor părăsi Bucureștiul Joi 1 Maiu, dimineața pentru a face o excursie pe Dunăre.

Majestățile Lor se vor duce până la Giurgiu cu automobilul.

Suveranii vor fi însoțiți de dl. D. Sturza, de mai mulți din ministrii, de dnul Bengescu și Poenaru dne de onoare, de dnii general Mavrocordat mareșalul palatului, colonel Grațoski aghiotant regal, colonel Brocner, Ion Kalinderu și mai mulți alți invitați.

Sosirea la Giurgiu e fixată pentru orele 11 a. m. De aici MM. LL. vor pleca la amiază spre T. Severin.

La orele 3 p. m., se vor opri la Zimnicea, iar cătră 6 p. m., la Turnul-Măgurele.

Vineri la orele 2 yachtul regal va sosi la Turnu-Teverin, unde Suveranii se vor opri 3 sferturi de oră, pentru a pleca apoi spre Porțile-de-Fer. Pe la orele 6 yachtul regal va trece prin fața T-Severinului și va sosi la Grula la orele 11 seara, de unde va porni a doua zi la orele 8 dimineața. La orele 11 a. m., se vor opri la Calafat, la orele 7 seara la Corabia, iar la 11 p. m., va sosi la Zimnicea unde va sta toată noaptea.

Duminecă 4 Maiu MM. LL. vor pleca la orele 4 dimineața, vor trece prin fața Giurgiuului fără a se opri. La orele 9 și jumătate dimineața Suveranii vor ajunge la Oltenița, unde se vor opri o oră.

La ora 1 p. m., vor ajunge la Gura Borcei, unde se vor imbarca pe vaporul »Dâmbovița Florica« pentru a se duce la Călărași.

De acolo se vor reîntoarce la Gura Borcei, pentru a se reîmbarca pe »Yachtul Ștefan-cel-Mare«.

La orele 6 jumătate seara vor fi la Cernadova și oprirea la Hârșova la orele 11 a. m. La orele 4 p. m. sosirea la Brăila unde Yachtul regal se va opri trei sferturi de oră.

La 5 și 45 p. m., sosirea la Galați unde va fi o oprire de 1 oră. La orele 9 seara sosirea la Isaccea unde Yachtul va poposi noaptea.

Marți 6 Maiu orele 9 dim. Suveranii vor sosi la Tulcea unde vor sta 3 ore.

La orele 3 și jumătate p. m. Yachtul regal va sosi la Sulina unde Majestățile Lor vor sta până a doua zi.

Suveranii vor pleca din Sulina Miercuri 7 Maiu des de dimineață și vor merge fără să se oprească până la Giurgiu, unde vor ajunge Joi 8 Maiu la orele 10 dim.

Yachtul regal »Ștefan-cel-Mare« va fi pus sub comanda dlui Șerbu sub inspectorul N. F. R. și va fi însoțit nu de flotila de războiu după cum s'a spus; ci de mai multe vase ale navigației fluviale române.

Bancă culturală.

În ședința de Sâmbătă a sinodului arhidiecezan, deputatul dr. *Miron E. Cristea* a propus înființarea unei bănci mari culturale. Ideea a fost primită cu aprobări generale din partea sinodului și propunerea a fost predată consistorului spre studiere. Textul propunerii e următorul:

Biserica noastră dreptcredincioasă română din patrie—în urma greutăților, cu cari a avut să lupte în cursul veacurilor, — n'a fost în stare să creeze pe sama credincioșilor ei toate acelea instituțiuni culturale, umanitare și de filantropie, prin cari să-și împlinească în măsură mai simțită înalta misiune, indicată în cuvintele evanghelice ale lui Christos, că pe cel gol să-l îmbrăcăm, pe cel flămând să-l săturăm, pe cel bolnav să-l cercetăm, pe cel sătos să-l adăpăm cu apa vie a credinței, pe cel rătăcit să-l întoarcem la calea cea dreaptă a mântuirii, pe cel cuprins de besna întunecului să-l aducem la lumina cunoștinței, etc.

În întreaga metropolie cu preste 1 milion și 700.000 suflete abia avem 3 seminarii, un liceu, o școală reală și comercială, un singur gimnasiu, și nici un internat de băieți, nici un institut de creștere pentru orfani, nici un spital. În arhidieceză n'avem nici o mănăstire.

N'avem un atelier pentru ornate și icoane bisericesti, încât industriași necreștini și străinii ni-au corcit în mod rușinos pentru noi bisericile noastre strămoșești.

N'avem o fabrică pentru facerea luminilor de ceară, prescrise în biserica noastră.

N'avem cuvenitele mijloace bănești pentru rețipărirea tuturor costisitoarelor cărți rituale, a unei biblii pentru popor și a unei bibliofeci religioase.

N'avem suma de lipsă pentru întemeierea unei școli de cântări, cari au un rol atât de important în viața noastră religioasă.

Mal presus de toate, n'avem puterea de a susține înșine școlile noastre primare din parohii și de a salariza catiheții noștri dela diferitele institute străine.

Cu un cuvânt, ne copleșesc o mulțime de lipse.

Astfel se face, că poporul nostru e mai înăpoi și nu poate înainta cu aceeași lupteală cași credincioșii celorlalte biserici din țară.

Drept aceea, — considerând aceste indispensabile trebuințe, dela împlinirea cărora atârână viitorul bisericii și al credincioșilor ei;

considerând îndatorirea ce o impune sinodului eparhial punctul 8 din §. 96 al »Statutului organic«, care înșiră între agendele sinodale și: »Îngrijirea de a afla mijloacele spre înaintarea culturii și a creșterii tinerimei școlare și pentru delăturarea piedecilor în această privință;«

considerând, că biserica noastră, atât dela centrul arhidiecezei, cât și din sluguraticile parohii, are un capital, ce atinge milioane, plasat pe la diferitele institute de credit și economii, unde — fructificând în favorul bisericii proprietare numai cu 4—5 proc. — formează un mijloc puternic pentru sporirea dividendei acționarilor particulari;

considerând, că câștigul acelor bănci, respective al acționarilor lor, pe urma capitalelor bisericesti încredințate lor, calculat d. e. și numai pe 10 ani, să urcă la suma de mai multe sute de mil, cari — dacă s'ar vărsa în casa eparhială a bisericii — ar putea servi la acoperirea unor însemnate trebuințe bisericesti culturale;

considerând, că — oricât ar fi de ideale scopurile urmărite de biserică — fără a ne folosi și noi de mijloacele ce ni-le oferă progresul științei financiare, cu greu vom putea da înainte pe calea spre cele ideale;

Eu aflu de cel mai real mijloc pentru sporirea venitelor bisericesti, mijloc pe care îl putem crea fără opiniți fantastice, ci numai pe lângă oarecare bunăvoință și înțelegere pentru binele nostru obștesc, a întemeia o mare

Bancă culturală,

cu un capital social, procurat dela toți fruntașii bisericii noastre, cari cu considerare la misiunea sublimă a acestui institut, ar avea să se mulțumească cu o dividendă minimală de 4—5%; iar celalalt câștig să se pună la dispoziția superiorității bisericesti spre întemeierea unui fond, sau pentru acoperirea curentă a trebuințelor ei culturale.

Sediul băncii ar fi unul din orașele, care s'ar afla mai potrivit pentru aceasta. Eventual s'ar putea preface una din băncile existente în bancă culturală.

Având în vedere, că în cele rotund 1000 comune din arhiepiscopia Transilvaniei, cu o mulțime de preoți, învățători, advocați, medici, profesori, industriași, comercianți și alți fruntași, s'ar putea cu oarecare stăruință procura întreg capitalul social de lipsă, chiar și până la 1 milion coroane;

având în vedere, că bisericile — ca atari — n'ar risca nimic, decât ar încredința capitalul de pus azi la alte bănci, la banca culturală, care operează în favorul lor și care — având o conducere cât se poate de solidă — ar sta sub controlul mai nemijlocit al superiorității bisericesti;

având în vedere, că o bancă analogă din nemijlocita noastră apropiere, cu un capital social de abia 10.000 cor. a ajuns a da anual pentru scopuri culturale 2—3000 coroane;

având în vedere, că o asemenea instituțiune cu scop atât de mare pentru ridicarea morală și culturală a unei părți însemnate din cetățenii țării ar reprezenta o misiune din cele mai patriotice și deci trebuie să împlinească cea mai largă bună-

voia nu numai din partea fillor bisericei noastre, ci și din partea organelor statului;

deci, după toate acestea, întemeiat și pe cuprinsul § 135 din »Statutul organic«, care între altele impune consistorului eparhial ca senat episcopesc a »nizui pentru sporirea averii, făcând în această privință propuneri sinodului eparhial... și pentru elocare fructiferă a banilor disponibili la casa de păstrare... etc.

Propun :

Să fie îndatorat consistorul arhiepiscopesc să studieze cauza întemeierii unei asemenea bănci culturale, reclamând sfatul binevoitor al fruntașilor bisericei noastre și opinia a celor nepreocupați financiar specialişti, pe cari va afla de bine ai consulta, iar rezultatul la care va ajunge să-l prezenteze acestui sinod în una din sesiunile viitoare.

Discursul dlui deputat dr. Iuliu Maniu

rostit în ședința dela 11 Maiu n. a camerei
ungare.

Onorată Cameră! Înainte de a trece la cauza principală, care m'a îndemnat să iau cuvântul, adevărat la motivarea neîncrederii față de guvern, mă văd silit a reflecta la câteva observațiuni făcute de dl deputat Rakovszky Béla contra tendințelor noastre culturale și politice. E fără îndoială că vorbirea dlui Rakovszky Béla cuprinde multe lucruri de interes, ba chiar prețioase, cu toate acestea însă vederile d-sale se deosebesc de vederile pe cari le reprezintă partidul nostru în chestiunile cardinale — ca cerul de pământ.

Dl Rakovszky Béla argumentează înainte de toate contra niziunțelor noastre cu aceea, că niziunța noastră culturală, că niziunța specială pentru poporul nostru nu e îndreptățită, deoarece evoluțiunea actuală tinde spre unități culturale tot mai mari. De aceea după dsa n'are îndreptățire lupta noastră pentru o cultură de sine stătătoare. Precum capitalismul în cele materiale tinde spre unități mai mari și precum în afaceri de ordine materială asimilează pe cele mai mici, tot astfel ori cât ne-am strădui întru dezvoltarea culturii noastre, dacă ea se află în apropierea unei culturi mai puternice, se va nimici.

Dați mi voie dlor, dar problema aceasta nu stă tocmai așa, cel puțin nu poate exista în forma aceasta. Doar tocmai în privința aceasta se deosebesc cultura de cele materiale. Cultura, care se raportează la forțele intelectuale, e cu totul tot independentă de numărul, puterea și intensitatea desfășurată de indivizi cari o susțin și propagă. Însă depinde față de doar și poate exclusiv de la intențitatea gândirii și valorii interne de care dispune respectivul, ba ce e mai mult, nici nu este neapărat de lipsă ca individul care a produs cultura aceea să mai existe în urmă, căci dacă cultura aceea e de o valoare eternă, aceea va exista în veșnicie, ori cât de mari unități culturale s'ar naște ulterior pe lângă ea sau în contra ei.

Aceasta motivează și fac să se înțeleagă faptul, că sunt popoare mici pe lângă popoare mari, cari prosperează și pe lângă cultura popoarelor mari și și o păstrează.

Astfel există cultura grecească, cultura popoarelor scandinave, există cultura daneză și multe altele, cu toate că există în nemijlocita apropiere o cultură germană vastă, ba ce e mai mult există încă cultura latină a poporului roman, care a dispărut de mult.

Tot atât de adorabilă e și cealaltă motivare a dlui deputat anume, că unitatea culturală cuprinde în sine o anumită unitate politică. Adevărat niziunțelor culturale ale unui popor sau popoare trebuie să li-se pună zăgazuri și din motivul, că unitatea culturală ar duce în mod nelindolos la unitatea politică. Această de asemenea nu e tocmai așa. Cunoaștem doară popoare, cari au aceiași cultură fără să se gândiască măcar la unitatea politică. Au nu cunoaștem germanii din Elveția pe francezi, cari se adapă la același cultură, ca și popoarele din statul german și francez, dar

de aceea nici când nu s'a văzut constrâns că să tindă vre-odată spre unitatea politică.

Nu on. Cameră! Cultura, ori e sprijinită, dezvoltată și purtată de popoare mici, ori de masele mari ale poporului, în raport cu conținutul lor intern, e mare și veșnică, și cultura popoarelor mici poate sta lângă ori care altă cultură mare. Dacă, însă în valoarea ei internă cultura e slabă, atunci cu toate că e susținută de o masă mare a poporului, nu va putea trece peste proba de foc a evoluției veșnice. Invers e adevărat și aceea, că unitatea politică nu e necondiționat urmarea unității culturale.

Un singur caz e în evoluția popoarelor, unde de fapt s'ar putea zice, că urmarea unității culturale a fost unitatea politică. Acest caz reprezintă Italia, despre care știm că epoca renașterii e așazicând leagănul unității politice de mai târziu. Dară și aici să fiți convinși on. cameră, că nu numai cultura comună a cauzat unitatea politică, ci a rezultat aceasta (adevărat unitatea politică) și în urma spășirii de care au avut parte diferitele grupe ale poporului în diferite epoci istorice. Da, domnia cea absolutistică și stănjnirea niziunțelor culturale a dat roade în Italia, după străduințele iredentiste, și a desăvârșit opera ce tindea la unitatea politică de mai târziu. Nu e nici un popor, care aflându-și baza dezvoltării sale acolo unde trăiește, să mai dozească alăturarea la alt popor.

După acestea mă întorc la adevăratul subiect al discursului meu, adevărat la motivarea lui, anume, de ce nu primesc eu bugetul și de ce avem noi neîncredere față de guvern.

Pornește din acea problemă, care a dezvoltat-o dl ministru președinte în expozeul său — pe care eu din partea mea o subscriu — anume, că: (cește) »Budgetul cel mai bogat în cifre încă poate fi privit ca slab, dacă nu scoate în relief o politică corectă«. Subscriu aceasta și voind să examinez din punctul acesta de vedere, că oare guvernul urmează o politică corectă, ori nu, mai întâi de toate trebuie să stabilesc — după părerea mea — care e politică corectă?

După părerea mea on. cameră politică corectă e aceea, care în mod nepărtinitor îndreaptă dezvoltarea; care în apărare pe cel mai slab și tot de odată cel mai tare îi îngăduie spațiul corespunzător pentru validitate; politică corectă e aceea, care deschide noul izvoare de forțe, iar resurselor ce sunt le câștigă dezvoltării, dar înainte de toate, politică corectă e aceea, care întărește ordinea de drept și cinstea față de legi. După părerea mea însă guvernul acesta și sistemul actual de guvernare, tocmai această politică corectă nu o urmează ci din contră, în detrimentul ordinii de drept și a cinstei față de legi, reprezintă (guvernul) și îngreșează caracterul de clasă și de rasă în față cu interesele generale ale țării.

Voind să dovedesc problema aceasta, nu o voi adevăra cu unele puncte din buget ale cător-va ministrii, nici cu faptele concrete ale unor ministri, ci mă voi nizu să examinez acțiunea guvernului din punctul de vedere, că cinstește oare legea? sau, că are sentimentele cerute față de instituțiile libertății publice, că da oare (guvernul) fiecărei clase și fiecărei rase din țara asta condițiunile necesare pentru dezvoltarea culturală și economică și mai cu seamă că oare guvernul acesta are o astfel de ținută în ce privește chestiile ce trebuiesc rezolvate, care țință a guvernului merită încredere din partea fiecărui locuitor și din partea fiecărei clase sociale?

Din acest punct de vedere examinând, sper să pot arăta, că actualul guvern nu urmează o politică bună. Poate ar fi la loc, ca înainte de a face aceasta, să motivez și acele temeri, ce le-am față de politica financiară a actualului guvern. Aceasta însă mi-o rezervez pentru timpul discuției portofoliului ministrului de finanțe, de altă parte nici nu țin de corect s'o fac asta acuma în întregime, ci atunci, când cu ocazia înaintării bugetului în legătură cu expozeul dlui ministru de finanțe va înainta toate proiectele referitoare la reformarea dării, așa dară acele proiecte, cari sunt chemate, ca în viitor să schimbe radical sistemul nostru de dare.

Însă fiindcă dl ministru președinte însuși s'a ocupat în expozeul său cu principiile fundamentale ale reformei de dare și având în vedere că partidului nostru nu i-s'a prea dat ocaziune ca să-și expună punctul său de vedere în comisiile, deci în locurile unde lucrurile s'ar mai putea în-

drepta întru câțiva imi lau voie să fac unele observări cu privire la punctele principale ale reformei de dare.

Partidul nostru cred că a purces pe baza dreptății și a echității, când a pornit din principii că progresivitatea trebuie necondiționat aplicată și realizată și cu privire la dările reale sau dacă nu o veți face aceasta, să stabiliți cel puțin minimul de existență, să stabilească referitor la darea reală. Căci nu e just nici echitabil, ca proprietarul care abia posedă câteva jughere de pământ din venitul cărora abia își poate susține familia numărând, în același raport să plătească mai mult ca dare pentru pământ, decât marli proprietari, cari posedă nenumărate jughere de pământ.

Însă dacă nu ați introduce on. cameră progresivitatea și minimul de existență situația financiară a țării nu permite această dare directă pentru îmbunătățirea cheltuielilor autonome, în cazul acesta am avea o pretenziune hotărâită, care e totodată pretenziunea echității și a dreptății anume, ca darea de catastru să se formeze radical și în întregime, căci a o susține și pe mai departe în starea de azi, ar fi o nedreptate strigătoare la cer, în ce privește justețea și echitatea. (Sgomot. Președintele sună).

Președintele (sună): Linște domnilor!

Dr. I. Maniu: Tot în chestia reformei de dare avem și o altă pretenziune importantă și anume ca din punctul de vedere al aruncului de dare capitalului de circulație să nu fie preferit față de capitalul de întreprindere. Înțeleg lucrul acesta așa, ca acele caotaturi, cari sunt împrumutate sau depuse spre fructificare, pe lângă că sunt scutite cu totul de anumite dări să fie puse la contribuție mai mică în ce privește darea comunală, darea drum, comitatensă și bisericească, decât capitalul de întreprindere sau al societăților pe acții, cari împlinesc și o misiune socială și operează cu mai mare rizic.

Pretenziunea a treia este să nu se urmeze direcția depusă în reforma de dare, acea direcție care țințe la împedecarea uzurei prin un arunc de dare mai mare și anume astfel, că acele societăți pe acțiuni, cari socotesc interese mai mari de 8 la sută, să plătească și o dare mai mare ca acelea cari socotesc interese 8 la sută ori mai mici ca de 8 la sută. Aceasta este cea mai nelindemânatică procedură, deoarece banca, respectivă care socotește ori va socoti de acum înainte interese mai mari ca de 8 la sută nu va plăti plusul de dare din punga sa, ci din a debitorilor, cari lau bani împrumut dela acea bancă. Prin faptul că pe seama societăților pe acțiuni baza dării se ridică cu 2 la sută, nu se împovărează societățile, ci chiar publicul care este silit să ridice împrumuturi. Lucrul acesta trebuie împedecat, însă nu așa ca statul să tragă folosul, nici așa, că împovăram cu dare poporul care este nevoit să recurgă la împrumuturi dela bănci.

După aceasta voiu cerceta din punctul de vedere al neîncrederii ce am față de guvern, dacă acest guvern respectă legea, dacă contribuie la aceea ca și cetățenii să cinstească legile. Fără îndoială că nu poate fi obiect de discuție împedecarea, că guvernul nu execută legea de naționalitate, care lege formează un punct de plecare al politicii țării. Când guvernul nu execută o lege, de regulă se scuză cu aceea, că legea nu se poate executa, din cauză că una ori altă dispoziție din aceea lege se îndreaptă împotriva unității de stat. Eu neg lucrul acesta. Dar chiar adevărat să fie lucrul acesta, eu și atunci țin că legea dacă e lege, trebuie să se execute fără vre-un scrupul politic. Da, la crearea legilor poate contribui niscal motiv politic, la executarea legii însă nu-i permis să influențeze considerații politice.

După ce arată călcările de legi, continuă:

În ori care țară existența oricărui partid politic este îndreptățită, este permisă, numai în acțiunea sa este obligat să rămână în cadrul legilor, iar dacă s'ar întâmplă să contravină legilor, atunci sunt a se pedepsi celce au luat parte la acea acțiune nepermisă, însă a considera un partid de neexistent, a-l împedeca în acțiunea sa, este cel mai absolutistic procedeu, care caracterizează atât politica sistemelor politice anterioare, cât și a actualului regim. (Sgomot).

O voce (în centru): Cu toate acestea ați sprijinit guvernele anterioare.

Dr. I. Maniu: Am declarat în repetite rânduri, declar și acuma, că noi n'am sprijinit nici un guvern anterior. Noi partidul național român ne

aflam în pasivitate cel mult dacă cu geandarmii au dus pe unii din tabăra noastră ca să voteze, însă am văzut eu și alegătorii maghiari destul, pe cari i-au dus geandarmii chiar din mijlocul d-voastră ca să voteze.

Lucrul acesta s'a întâmplat și cu noi însă pentru aceasta nu se poate trage la răspundere partidul. (Sgomot).

Dar onorată cameră, nu numai în aplicarea libertăților publice nu numai față de unele partide politice observați d-voastră o atitudine reacționară, ci pot să afirm că față de noi spiritul acesta reacționar se observă în privința tuturor libertăților publice. Poate că ar fi de ajuns să amintesc numai numărul adunărilor oprite și dizolvate (sgomot). A fost caz, — mă provoc la date concrete — că n'a fost îngăduită sau a fost dizolvată adunarea din simpiul motiv că respectivul coleg a vorbit slovacște. Autoritatea polițială respectivă a declarat că nu știe slovacște și din cauza aceasta dizolvă adunarea (sgomot). Pofțiți și vă adresați numai în chestia aceasta autorităților din Pressburg.

Chiar numai anul trecut a fost oprite o mulțime de adunări convocate în chestiunea sufragiului universal. Astfel se explică deci dreptul de intrunire, care garantează cristalizarea convingerilor și dezvoltarea partidelor politice și fiți convinși că această dispoziție legală nu e numai în favorul acelora, pe cari d-voastră îi numiți agitatori, ci și în favorul partidelor de la putere căci diferitele idei cari se discutau în adunările populare — puse una lângă alta — de bună seamă vor fi în stare să provoace validitatea direcției adevărate și să convingă pe acela cari se interesează de chestiune.

Dar abstrăgând și de la aceasta vă întreb: oare libertatea de presă este ea asigurată deopotrivă pe seama fiecăruia? Vă întreb este libertatea de presă garantată și pe seama d-voastră? Dacă ați și d-voastră, că nu există foaie românească fie politică, — fie beletristică — care să nu fi avut parte de procese și amendă, dacă ați și dumneavoastră, că în cursul unui interval de doi ani...

Gaal Gaszton: De ce agitați!

Dr. Iuliu Maniu: Dați-mi voie domnilor dacă nemulțumirea exprimată de foile acelea ar fi numai produsul unor suflete de agitatori s'ar afla totuși în toată Transilvania și Ungaria o foaie românească independentă, care să nu propage aceleași principii și poate s'ar afla foaie, care să nu fi fost pedepsită; dar împrejurarea că nu există afară de foala deputatului Burdla și a lui Moldovan... (sgomot), deoarece numai »Lumina« e foaie care propagă politica partidului independent, apoi foala lui Burdla, care sprijinește politica partidului constituțional și »Ungaria«, sprijinitorii tuturor guvernelor, fiindcă exclusiv ziarele acestea sunt scutite de urmărirea procurorilor, aceasta dovedește fără îndoielă, că d-voastră, numai acele ziare românești nu le persecutați cari nu atacă de loc politica d-voastră, ci dincontră o sprijinesc. Pot afirma cu dovezi sigure că d-nii procurorilor, procurorii dlui ministru au pornit o adevărată goană contra fiecărui ziar românesc independent, amenințându-le cu o totală expropriare.

Thaly L.: Basarabia!

Dr. I. Maniu: Imi pare foarte rău de deputat că nu-mi stă la dispoziție, însă dacă aș fi știut că-mi faci o astfel de observare și-ași fi făcut atâta serviciu, ca să-ți arăt articolul prim al unui ziar din Basarabia, și l-aș fi comparat cu articolul unei foi dela noi a cărei redactor e condamnat la 8 luni temniță.

Pot să spun, că articolul acelei foi ardeleni e o adevărată rugăciune nevinovată pe lângă cele scrise de foala românească din Basarabia fără ca să fie pedepsită, (Vociferări agitate în stânga). Dacă pofțiți v'o arăt chiar întărită de notarul public regesc. Fără îndoielă, fiind pornite mai multe procese de presă sub guvernul actual decât în cei 15 ani premergători, nimica nu dovedește mai bine ca aceasta, că guvernul acesta observă aceeași politică reacționară ca și guvernele de mai înainte.

Nu mai încapă nici o îndoielă că guvernul acesta nu respectă libertățile publice și urmează aceeași politică reacționară ca și guvernele de mai înainte, ceace în sine e de ajuns ca să nu putem avea încredere în guvern.

Dar cum stăm onorată cameră cu mult trâm-

bițata egal-îndreptățire dela 1848, pe care atât de mult ați laudat-o.

Baross I.: Trebuie să vă gândiți și la sarcini nu numai la drepturi.

Dr. Maniu: Eu îndrăznesc să afirm onorată cameră, că în țara aceasta de fapt egal-îndreptățire nu există și că de fapt nu există, aceasta mai bine o documentează o vorbire a contelui Apponyi, în care a afirmat, că tocmai în bine-înțelesul interes al egal-îndreptățirii trebuie să învețe fiecare ungurește. Dați-mi voie onorată cameră, dar eu ca român vă mulțumesc trumos de o astfel de egalitate, care e condiționată de cunoștința limbii maghiare. O astfel de egalitate păstrați o numai pe seama d-voastră, căci mie nu-mi trebuiește.

Știți ce înseamnă această? Nimic mai puțin decât când ar zice cineva, ascultă cetățeanule ori proletarule, tu ești egal cu ceilalți, însă de egalitate numai atunci poți beneficia, dacă vei intra în sirul membrilor casinei naționale, (Nemzeti Casino) sau dacă vei avea și tu cel puțin câteva mil de jughere.

Preș.: Dl deputat pare a fi uitat că limba maghiară e limba de stat în țara aceasta. (Aprobări) Dacă statul sau guvernul pretinde deia cetățeni să învețe limba statului, aceasta nu e de loc în contradicție cu principiul și ideea fundamentală a egalității, pe care de altfel în țara aceasta nimeni n'a contestat-o și nici nu o va contesta.

Dr. I. Maniu: Respectez totdeauna enunțarea prezidențială, dar fiindcă și de altfel se cuprinde în cadrul discuției actuale — să-mi permiteți să vă spun că eu nu cunosc o astfel de lege și d-voastră nici nu-mi puteți arăta o lege care ar obliga pe locuitorii țării să știe ungurește; însă dacă d-voastră cu toate acestea faceți pendentă egalitatea de cunoștința limbii maghiare, atunci da aceasta e o stare reacționară.

Gravamenul nostru e tocmai acela, că deși legile și concepția d-voastră politică mărturisită e aceea, că trebuie dată numai ocaziunea, că fiecare să învețe ungurește, d-voastră nu aceasta o faceți ci de fapt în viața de toate zilele silți cetățenii, ca să învețe ungurește, iar aceasta e o deosebire enormă. Da d-lor, concepția noastră politică e, ca să l-se dea fiecăruia ocaziunea să învețe ungurește, însă a octroa și a face obligatorie limba maghiară, după cum o faceți aceasta în școlile populare și în gimnaziile — e nejast și nu corespunde de loc împrejurărilor etnografice și politice dela noi.

On. Camera! Asigură oare guvernul acesta pe seama fiecărui popor al țării condițiunile indispensabile ale evoluțiunii culturale oare în cadrul bugetului acesta de aproape un miliard și jumătate, contribuie guvernul cu ceva pentru dezvoltarea culturală a tuturor popoarelor.

Să mă lertați, dar lucrul stă tocmai dincontră: în tot bugetul nu află motive de natură a mă convinge, că d-voastră ați grijă și de promovarea culturală și economică a nemaghiarilor. (Sgomot, contraziceri).

Continuă să arate abuzul cu colonizările și termină respingând proiectul de buget.

Excursiunea tinerilor dela institutul ped-teologic din Arad.

(Urmare).

II.

Prin o întorsătură a vaporului apucăm pe Dunăre în jos. Trecând pe lângă insula Callnova, am văzut ruinele dela Galambóc. În evul mediu aceste ruine erau un castel falnic, care însă pe vremea lui Sigismund, prin năvălirile turcilor sub sultanul Murad s'a dărâmat. În fața acestor ruine, în mijlocul Dunării stă o stâncă uriașă, numită Babakala.

Dela Galambóc până la Drencova sunt cam 3 mile și Dunărea curge aproape către ost. Drencova nu e sat, ci numai un port pentru vapoare. Acest punct pentru navigarea pe Dunăre e foarte important, pentru că linia de 20 km. dela Drencova până la Milonovác cuprinde după Poarta de fer cele mai periculoase cataracte din partea sudică a Dunării. Îndată după acest port pe țărmurile stâng se află niște ruine străbune, probabil va fi fost acesta un turn de observare roman. Poporul își explică greșit, că aceste turnuri în

vechime au a fost castelul de Trenc și de aceea își are acest port numele de Drencova.

Între Drencova și Svința a trebuit să părăsim pentru câteva momente bordul vaporului ca să luăm prânzul în cabinetele destinate pentru acest scop.

Din jos de Svința se ivesc ruinele alor 3 turnuri numite Tricule. Aceste au fost turnuri de pază și sunt zidite în sec. XVI de Ioan Petroviciu, pe care sultanul Suliman la rugarea reginei văduve Izabela Zapolya l-a numit ban al Lugojului și Caransebeșului.

Între Iloia Linc și Orșova este strâmtoarea numită »Cazan«. În această strâmtoare Dunărea este numai de 186 de metri de lată, dar pentru aceea cu atât mai afundă așa, că ajunge la o adâncime până la 60 de metri. Cu strâmtoarea »Cazan« se începe admirabilul drum alui Traian și Szécsenyi. De aceea vedem pe țărmurile drept tabla lui Traian și pe cel stâng tabla lui Szécsenyi. În istoria războaielor strâmtoarea Cazanului a jucat un rol însemnat. Așa se susține, că Béla IV după retragerea tătarilor din țară a zidit aici o cetate.

Dupăce Dunărea părăsește strâmtoarea Cazanului curge liniștită până la Orșova. Orșova e un oraș foarte vechiu și deja pe timpul romanilor eră aci un orașel numit: Terna. În portul Orșova am fost întâmpinați de dl părinte I. Popovici care a înlocuit pe p. on. d. M. Popovici și de dlul învăț. Ioan Hențiu și dl adv. dr. Ioan Popovici. Îndatăce am debarcat am străbătut o parte a orașului, pentru că să ajungem la luntrile, cu cari turcii aveau să ne ducă pe insula Ada Kaleh. Călătoria cu luntra dela Orșova până la insula Ada Kaleh este o plăcere rară. Cine a cercetat insula Ada Kaleh înainte de aceasta cu 15 ani se află deodată în Orient. Atunci se aflau pe aceasta insulă 600 soldați turci, cari sub porunca unui pașă duceau în aceasta fortăreață o viață pașnică.

Pe zidurile ruinate ale acestei fortărețe stăteau tunuri uriașe cari de decenii erau îndreptate spre rău, fără însă a turbura liniștea orientală din inzulă. Dacă un străin cercetă inzulă, un soldat turc l-se atașă tăcut, nu ca escortă, ci ca un conducător amabil pentru că primea apoi și obiectivul bacșiș turcesc. Dacă străinul întâlnește o turcoaică în mantie verde și acoperită la față de numai ochii scliptori se vedeau și ajungea în partea ostică a inzulei, unde eră o colonie turcească și dacă află aici un bazar mic, în care Turci originali vindeau puțină marfă, dar cu atât mai multă cafea neagră, atunci impresia acestei inzule este complet orientală. În senzul păcii dela »St. Stefano a fost predată Austro-Ungariei. În anul 1878 în 25 Mai se retraseră trupele turcești de pe aceasta inzulă și în locul lor o ocupară trupe Austriace. La început numărul acestor trupe era mare, dar s'a împuținat așa, că azi nu se află de cât un oficer și 28 soldați din reg. 28 inf. Această inzulă are 450—500 de locuitori. Cei mai mulți trăiesc din negoțul de tabac și zaharicale. Duc totuși o existență grea. În fruntea inzulei stă un Munder (jude), vre-o 4 polițiști și un preot-învățător. Am văzut mulți copii mici de o frumusețe și sănătate uimitoare, dar n'am văzut nici o femeie, căci nu a străbătut încă civilizația adevărată la acest popor cu un trecut glorios, dar cu un viitor mort.

Pe strada ce duce la gara Orșovei se află capela coronei, pe acel loc unde s'a jucat ultima fază a revoluției din 1848/89, unde în noaptea din 23 spre 24 Aug. conducătorul revoluției Kossuth Lajos părăsind patria a îngropat coroana lui Stefan cu toate insigniile ei. Abia după 4 ani în 8 Septembrie 1853 în urma unor săpături sistematice s'a găsit coroana.

Dupăce am vizitat această capelă ne-am retras la hotelul »Budapest«, unde parohia din Orșova ne-a pus la dispoziție cină și cvartir. La cină am avut între noi pe dnul părinte N. Popoviciu fratele dlui protopop Popovici, pe învățătorul N. Henț și pe dnul Dr. George Popovici avocat. (Va urma).

Rugăm pe toți abonații cari sunt în re-stanță ori nu și-au reînnoit încă abonamentul pe cvartalul Aprilie—Iulie, să binevolască a plăti cât mai curând ceace. datorează pentru primirea ziarului nostru

Din cameră.

— Sfârșitul ședinței dela 12 Malu. —

După Hajnod Ignác, un kossuthist fanatic, a vorbit dr. *Vasiliu Lucacu*, arătând pe larg toate prigonirile ce îndură naționalitățile și stăruind pentru un regim de dreptate printr'o politică mai echitabilă față de naționalități.

Proiectul de buget nu-l primește, căci n'are încredere în guvern.

Croatul *Supilo* cere ca pe viitoarea ședință să se aplice stenografi croați.

Din străinătate.

— Un preot român macedonean atacat de greci. Din Salonic se scrie că, în ziua de 23 c., pe când părintele *Papa-Oheorghe*, din Caraferia, se ducea la biserică română S-ta Maria însoțit de un polițist, un jandarm și de un cavas, 4 greci înarmați cu puști de vânat i-au așteptat la porțile bisericii grecești S-tu Antonie și au tras asupra popei. Preotul a căpătat mai multe răni la ambele picioare. A fost adus la Salonic ca să fie tratat. Asemenea polițistul a căpătat două răni la picior. Grație curajului cavasului au putut scăpa teafăr. Comandantul militar, deși fusese avizat de acest atac, totuși n'a luat nici o măsură. Se zice că au arestat trei greci, bănuți a fi autorii atentatului. Azi un român din Livedi a fost înjunghiat de către un grec. Pacientul a fost adus la spitalul municipal spre a fi căutat. Încă o dovadă de ce sunt capabil strănepoții lui Homer!

Anarhie în Macedonia. Conform statisticii oficiale cele trei tribunale de executare din Macedonia au adus 1025 de sentințe din 9 Ianuarie anul trecut și până în Februarie anul curent. Au fost osândiți 232 de bulgari, 656 de greci, 118 sîrbi și 8 mohamedani și un iudov. 43 de înși au fost judecați la moarte și închisoare pe viață iar la muncă silnică 79.

NOTĂȚI.

ARAD, 13 Maiu n. 1908.

— Procesul celor doi învățători români despre care scriem în altă parte a „Tribunei”, a făcut profundă impresie. Dl. *Popovici* din Cuvin, n'a mai făcut apel; dl. *Magier*, învățător în Vidra, a făcut prin apărătorul avocat dr. *I. Marșieu* apel la ministru.

— La temniță. Zile trecute curia a întărit sentința tribunalului din Cluj, prin care dl. profesor *Severian* din Sibiu, dr. *Ioan Lupaș*, a fost osândit la 3 luni temniță de stat și 200 cor. amendă la bani.

— Nou avocat român. Primul următor: Am onoare a vă aviză, că am deschis cabinetul advocatului în Agnita (Szentágota), în calitate de măsurului *Willmann*. Cu stimă: dr. *Simeon Cufian*, avocat.
Dorim tot succesul.

— Roși și negrii. Deputatul popular *Gieswein Sándor* a mers luni la Uj-Pest ca să țină ocazional conferință.

La început a putut vorbi neconturbat, însă când a început a declara că: nu trebuie să călțim încontra soarelui, trebuie să ne umilim, că așa-i voia Domnului... socialdemocrații au început să se miște.

Jos cu reverenda! a strigat unul.
— Iacși, vedeți, că volesc ca pe vecl să suferim — a strigat altul.

Să înțelege creștini-sociali nu s'au lăsat mai pe jos, au început și ei să strige: să trăiască domni preoți! Un timp numai s'au mînat din vorbe, dar în sfârșit s'a început o pîruială grozavă.

În tumultul acela mare se puteau auzi numai strigăte de:

Roșule!

Negrule!

În sfârșit au sosit polițiștii cari au împrăștiat pe demonstrații.

Mai mulți răniți și deținuți.

— Turn prăbușit. Se știe că românii de confesiunea gr. cat. din Bala-mare au hotărît încă anul trecut a-și face biserică nouă, și spre acest scop, neavând banii de lipsă au înființat o loterie mai mică. Banii necesari pentru ridicarea bisericii s'au adunat, și s'a început zidirea. Acum ne vine știrea că turnul bisericii înalt de 30 metri, fiind încă în construcție s'a prăbușit ieri la prânz, pe când prânzeau lucrătorii. Opt oameni sunt răniți, între cari unul mortal. Imediat după această nenorocire au început acțiunea de scăpare, deoarece se crede că ar fi mai mulți înși îngropați sub ruine.

— Un evreu ciudat. Iuristul *Guttman Sándor* din Pesta era p'aci p'aci să se puște, nu de altă, dar nu l'au luat cătană. La locuința lui era și iuristul *Ban Ferencz*, care cîcă l-a împedecat să se sinucidă și l-a dat pe mîna poliției. După ce a promis poliției că abdice de a se mai sinucide, aceasta l-a dat drumul.
Gheveck!

— Pentru luptătorii din războiul 1877—1878. Din București se anunță că s'a sancționat legea prin care luptătorii din războiul 1877—1878, cari au servit în armată cu grad inferior, sunt scutiți, cu începere dela 1 Ianuarie 1908, de prestațiunea pentru drumuri, precum și de datoriile ce ar avea pentru prestația nelindeplinită în trecut.

— Ministru îndrumat la ordine. S'a întâmplat anume că într'o ședință a Dumei rusești, la care a luat parte și regele Svediei, vorbind un deputat despre parlamentarism, ministrul de finanțe *Kokowczew* l-a întrerupt:

— *Malțumim lui Dumnezeu, că noi nu avem parlament!*

Pentru expresiunea aceasta președintele l-a îndrumat la ordine, declarând totodată că Duma este parlamentul marelui Imperiu rusec.

S'a lansat acum știrea că pentru îndrumarea aceasta la ordine, *Chomiacow* va cere iertare dela ministrul *Kokowczew*, și anume la dorința expresă a țarului. Țarul care îl lubeste foarte mult pe *Kokowczew* a declarat ministrului președinte *Stolypin*, că nu-i permite președintelui *Chomiacow* să îndrume la ordine pe un ministru, și dacă nu-și va cere iertare dela ministru va dizolva din nou Duma. *Stolypin* la aceasta a răspuns că va face tot ce-i stă în putință numai, că ministrul atacat să capete satisfacție, iar președintelui *Chomiacow* l-a scris ca să-și ceară iertare dela ministru în fața Dumei. Acesta s'a declarat gata a comite acest act de înjosire și nevrednică de un președinte al celei mai mari instituții de drept într'o țară!
Iată ce face atotputernicia țarului!

Procesul asasinului *Miroslav Sziczynski*. În afacerea asasinului *Miroslav Sziczynski* cercetarea prealabilă s'a finit.

Toate actele referitoare la acest asasinat sunt transpuse la procuratură. Din cercetarea de până acum nu s'a putut constata că oare este vorba de vre-o conjurație sau de vre-o răsunare. În contra mamei lui *Sziczynski* procuratura nu va

ridica acuză, deoarece până de prezent nu s'a putut documenta că și ea ar fi fost amestecată în planul asasinatului.

Pertractarea acestui proces monstru se așteaptă cu mare interes. Conform știrilor procesul se va ținea probabil în decursul lunii lui Iunie.

— Rudenille principelui *Nichita* conjurați. Din Belgrad se anunță, că ieri a sosit acolo *Bajo*, *Gardsevi* cumnatul principelui *Mun-negrului*, care timp îndelungat a fost prefect în Cetinje. Cumnatul principelui este acuzat că ar fi luat parte în conjurație descoperită în lunile trecute. Conform ziarului sârbesc „Politica” tribunalul extraordinar pentru pedepsirea anarhiștilor, va trage la răspundere și pe cei doi unchi ai principelui; anume pe *Petrovici-Niegus* *Bozo* președintele consiliului de stat și pe *Iacob Petrovici* fostul președinte al Scupcinei, pentru complicitate în conjurație.

— Un onorar de 1.200.000 franci. Proprietarul american de mine de cărbuni *Iohn Markle*, care fusese unul din președinții comitetului sărbătorilor date în onoarea prințului *Heinrich* al Prusiei, a fost atins de o boală grea de ochi. Până acum specialiștii americani nu i-au putut da nici ajutor și e temere ca *Markle* să nu-și piardă vederea. El s'a hotărît să facă o călătorie în Europa spre a consulta pe specialiștii din Berlin Paris și Viena.

Markle a declarat că plătește 1.200.000 de fr., medicului care l va vindeca de boala de care suferă.

Ministru prezident în primejdie. Din Bruxelles se anunță, că alături de ministrul prezident *Schollaert* care a ținut o vorbire la adunarea electorală din *Carlerol* a fost în mare primejdie. După adunarea socialștii au atacat pe clericali și în învălmășala cea mare a ajuns și ministrul prezident. Cu chin cu vai abia a putut scăpa din încercare și urcându-se într'un automobil a luat-o spre gară. Însă nici până la gară n'a putut merge în pace de socialiștii.

— *A. A. Solomon*. Numele acesta e pentru mulți din România necunoscut, deși în vremuri el a fost sărbătorit în propria țară, pe atunci când ținuturile basarabene dela gurile Dunărei erau românești. *Alexandru Alexandrovici Solomon* a fost un violonist de frunte, profesor la conservatorul de muzică din Petersburg și un concertist de valoare. Român basarabean născut în județul *Bălților*, în satul *Biecinouș*, se înrudea cu multe familii din Basarabia și România. El a concertat nu odată în România și a reperat succese admirabile. Dela 1891 s'a mutat definitiv la Petersburg unde a fost onorat cu tot felul de titluri.

Alexandru Alexandrovici a fost un bun moldovean, a introdus muzica noastră națională, pentru care a avut un cult în toată Rusia și a contribuit la renumele întregii Românii. Moartea lui e plînsă de toți basarabeni și am crezut, scriind aceste rânduri despre pierderea lui, că nu eră rău să știe și românii de un mare om al lor care li-a făcut cinste și renume.

— Garderoba regelui Angliei. — Mulți cred — scrie „N. W. J.” — că regele *Eduard* al Angliei nu poartă de cât o singură dată orice costum. Dacă aceasta ar fi adevărat, atunci regele — care-și schimbă de trei ori pe zi hainele — ar avea nevoie de o mie de costume noi pe an, ceea ce ar costa cam 200.000 de fr. În realitate, regele își face pe fiecare an cam 30 de costume, inclusiv costumele sport și de casă. Dar pentru ca să nu fie silț să-și țărască tot d'auna după el garderoba, regele are în castelurile sale din *Windsor*, *Landringham* și *Buchingham*, un deposit de 200 de costume, afară de uniformele regimentelor britanice și străine al căror șef onorar este.

— Instrucția în China. La universitatea din *Peking*, scrie „Intern. Wchschr.”, se află acum opt profesori europeni și americani și doi spre-

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás — măstru de monumente și pietre de cîmilitr. —

Fabricație proprie din marmoră, granit, soynit, labrador etc., din pietre de mormânt magazina se află în **Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.**

Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21. Telefon 662.**

Filiale: **Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánpatok.**

zece profesori japonezi. La cererea șefului departamentului instrucției din China vor mai fi aduși alți 10—12 savanți străini. Reprezentanții diplomației al Chinei în Berlin, Londra, Paris, Petersburg, Tokio și Washington au primit însărcinarea să se înțeleagă cu guvernele respective pentru trimiterea de profesori iscusiți la Peking.

— O vorbă a lui Li Hung-Ciang. O istorică nostimă se spune despre defunctul vice-rege chinez Li-Hung-Ciang, de pe vremea când făcuse o călătorie prin Europa.

Pe când trenul în care se afla vice-regele străbătea câmpiile bogate ale Olandei, Li-Hung-Ciang se înfățișase spre funcționarul chinez care-l însoțea și zise cu aer indiferent: »Cum țara asta e așa de roditoare și de bogată, mă mir că Anglia n'a anexat-o încă«.

Iși poate închipui ori cine figura celor ce-l auziră rostind aceste cuvinte.

— Budismul în Anglia. Până acum țările creștine trimeteau misionari la »păgâni« indieni; acum însă budhiștii indieni au trimis un preot de al lor ca să convertească pe creștinii Londrei. El e de origine scoțian, dar e de abia de recunoscut, întru atât de mult s'a asimilat mediului oriental în care a trăit. De altfel budhiștii posedă la Londra o mică colonie de europeni, care dau sprijin misionarului. La gara londoneză acesta din urmă a fost primit de un major în activitate și care a primit credința lui Budha în India. El a predat misionarului un buchet de flori din partea coloniei. Din Londra misionarul va pleca la Berlin.

— Tolstoi se află restabilit, scrie »Ruskii-Wiedomosti«, și lucrează la o lucrare a sa »In jurul celuilui« la care notează toate cărțile demne de a fi luate în seamă. Tolstoi spune că aceasta e ultima sa scriere.

— Scriu, a spus redactorului sus numitei fol, de cinci, șase, ori unul și același lucru, căci scriitorul trebuie să cântărească foarte bine ceea ce spune.

În prezent sunt atâția scriitori, fiecare om vrea să fie publicat. Eu cred că trebuie ca omul să observe mult, și numai când vede că nimeni n'a mai scris ceea ce el a observat, atunci trebuie să scrie. Ulte spre pildă eu, n'am să scriu decât atunci când am văzut că aceea ce eu voesc să spun nimeni nu spusese. Prima mea lucrare a fost »Copilăria« și într'adevăr eu n'am găsit în literatură pe nimeni descriind toată poezia și tot farmecul copilăriei așa cum merita.

Ce bine ar face mulți din scriitorii noștri dacă ar urma sfaturile bătrânului dela Jasnaia-Poliana să mai recitească ceea ce trebuie să publice și să nu publice decât ceea ce alți n'au mai publicat vre-odată.

— Arheologie. Profesorul vienez dr. Sellin s'a reîntors deunăzi din călătoria sa de studii în Palestina. Dânsul a stat 4 luni de zile acolo, ocupându-se îndeosebi cu săpăturile vechiului Ierichon, ale căror rezultate sunt admirabile.

Întreg orașul canaanitic, dărâmat odinioară de loas, cu zidurile lui puternice, cu porțile, turnurile, casele, magazinele și ulițele lui a fost scos la lumină. Afară de aceasta a fost aflată noua colonizare iudee a acelui oraș, din timpul regelui Achab; a fost descoperită o mahală întregă a Ierichonului elenic și au fost deschise multe morminte din epoca iudaică, elenică și bizantină.

Numărul obiectelor găsite mai cu seamă de lut și de bronz, e extraordinar de mare.

— Fața fragedă și mâna albă este de cea mai mare importanță pentru frumusețea femeilor. Astăzi fiecare damă folosește numai cremă Marta și săpun Marta, fiindcă numai aceste s'au adeverit ca adevărat bune în contra piștrullor, petelor de ficat, coșuri, miteseri, roșeața mânilor. Dacă feții și mânilor frăgezime și culoare albă ca zăpada prețului unui borcan cremă Marta costă 1 cor. o bucată săpun 70 fil. Se poate comanda la singurul preparator: Tómay Imre și Wachsmann Jenő, droguerie și parfumerie în Szabadka.

— Matzky Károly, cofetar în Arad, recomandă pentru sezonul carnavalului cele mai fine prăjituri de thee și bomboane. Fabricație proprie.

Interpelare pentru sufragiul universal.

— Ședința dela 13 Maiu n. a Camerei. —

— Prin telefon. —

Presidiază Justh.

Se votează propunerea lui Hoitsy privitoare la prelungirea ședințelor dietei. De aci încolo ședințele se vor ține dela orele 10—2 și dela 4—8.

Contra au votat naționaliștii, croații și partidul din stânga extremă.

La ordinea zilei discuția asupra bugetului.

Dușan Popovici (croat) nu votează bugetul unui guvern, care în Croația a introdus absolutismul. Atacă pe Rauch, banul imparlamentar impus cu sâla croaților cari îl urăsc și disprețuesc.

Roici și Magdici (croați) de asemenea combat proiectul de buget.

Babocsay (stânga extremă) pledează pentru o politică pașnică față de naționalități.

Interpelarea lui Mezöfi.

Socialistul Mezöfi interpelează în chestia sufragiului universal.

Arată că încă la 26 Maiu 1906, când cu discuția asupra mesagiului, contele Andrassy a promis că va introduce cât mai iute sufragiul universal.

Cu ce se poate scuza guvernul că nici până azi n'a realizat această reformă?

Știe guvernul că altă dată Andrassy a promis să aducă în discuția dietei această reformă *cel mai târziu în Aprilie 1908*:

De ce nu se ține ministrul Andrassy de cuvânt?

Vrea guvernul să realizeze neîntârziat această reformă democratică?

Economie.

Barsa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta. 13 Maiu 1908

INCHEEREA la 1 ORĂ

Grâu pe Mai 1908 (100 kg.)	23 40—23 42
Secară pe Oct.	17 58—17 60
Ovăz pe Oct.	13 24—13 26
Cucuruz pe Mai 1908	13 08—13 10

INCHEEREA la 4 ORE

Grâu pe Mai	23 72—23 74
Secară pe Oct.	17 80—17 82
Ovăz pe Oct.	13 30—13 32
Cucuruz pe Mai 1908	13 10—13 12

Prețul cereziilor după 100 kg. a fost următorul

de Tisa — — — —	23 K. 15—24 K. 60 fil.
Din comitatul Aibel —	23 » 50—24 » 35 »
De Pesta — — — —	23 » —24 » 40 »
Bănățenesc — — — —	22 » 90—24 » 25 »
De Bacica — — — —	22 » 95—24 » 40 »
Săcară — — — —	20 » 20—20 » 50 »
Orzul de nutreț, cvalitatea I.	13 » 70—14 » — »
» de cvalitatea II —	13 » 30—13 » 60 »

Ovăz » » I	— 14 » 80—15 » 20 »
» » » II	— 14 » —14 8 » 0 »
Cucuruz vechiu	— » — » — »
» nou	12 » 95—13 » 05 »

Concert, petreceri.

— Reuniunea sodailor români din Sibiu, în viltă la convenirea socială împreună cu cântări și joc ce se va aranja Sâmbătă, la 3/16 Maiu la »Unicum«. O parte a eventualului venit curat este destinat pentru fondul »Masa învățăcelilor meseriași«.

Inceputul la 8 ore seara. Program bogat și variat. *Vic. Tordășianu*, președinte. *Stefan Duca*, notar.

— Elevele dela școala pop. gr.-or. rom. vor ține petrecere populară împreună cu producțiune teatrală Duminică în 4/17 Maiu 1908, în sala otelului Central din Brad. Venitul curat e destinat în favorul copiilor săraci dela școala populară română. Intrarea benevolă. Inceputul petrecerii la 2 ore p. m., iar inceputul producțiunilor teatrale la 6 ore p. m.

BIBLIOGRAFIE.

O revistă bună. A apărut la Iași »Frăția Românească« revistă culturală și politică, la care colaborează precum și alți oameni de bine profesorii Iorga și Cuza. Costă 8 lei pe an.

În editura »Librăriei Școalelor«, C. Sfetea, București, str. Lipsicani 96 a apărut și se află de vânzare:

1. »Haiducul«, Bucura Dumbrava, tradus de T. N. Prețul 2 lei.

2. »Poezii pentru copii«, culese și publicate de G. H. Prețul 1 leu 50 bani.

Au apărut și se află de vânzare la institutul de arte grafice »Minerva«, București, Bulevardul Academiei 3 următoarele broșuri:

1. »O viață« umilul adevăr, de Guy de Maupassant, tradus de Em. Gârleanu. Prețul 2 lei.

2. »Răsplată«, nuvele. de N. Dunăreanu. Prețul 1 leu 50 bani.

3. »Opere complete«, Poezii populare ale Românilor, de V. Alexandri. Prețul 1 leu 50 bani.

4. »Cugetări«, de Adina Gr. Olanescu. Prețul 1 leu 50 bani.

5. »Dureri înăbușite« (Ediția II), de M. Sadoveanu. Prețul 2 lei.

6. »Momente, schițe, amintiri«, Opere complete de I. L. Caragiale. Prețul 2 lei.

7. »Cântarea cântărilor«, de Corneliu Moldovan. Prețul 1 leu.

8. »Extaz«, poezii de Maria Baiulescu. Prețul 1 leu 50 bani.

Poșta Redacției.

Dr. I. P. Brad. S'a primit. Mulțumiri.

Correspondent în Oravița. Mulțumim pentru informațiunile privitoare la uneltirile partidului »constituțional«. Am trimis aceste informațiuni celor însărcinați cu organizarea partidului național, și la măsuri în consecință.

Redactor responsabil provizor Sever Bocu.
Editor proprietar George Nichin.

FRANZ JOSEF
APA PURGATIVA CEA MAI BUNA DIN
APELE PURGATIVE.

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cetit aceste anunțuri.

Ouă de găini orpington

gălițe frumoase englezești, albe și galbene, unul cu o coroană, se pot căpăta în orice moment la firma de găini orpingtoane de multe ori decorată a lui **Ternyei Árpád, Arad nr. Demeter 92.**
Ouale fără sămânță, până la 80%, se înlocuiesc gratis.

AVIZ.

Prin aceasta aduc la cunoștință acelor stimați părinți, cari doresc ași înscrie băieții la vr'un gimnaziu unguresc, pentru ași însuși limba perfect, — cumcă în orașul **Karczag** (com. **Jász-Nagy-Kun-Szolnok**) în linia principală **Szolnok-Nagyvárad**, să află gimnazul superior reformat — care, considerând că orașul și provinciul curat maghiar, e foarte acomodat spre acest scop. Aflându-se aici și biserica gr. cu limbă liturgică grecească, astfel băieții au ocaziune a fi instruați și în cele religioase corespunzător. Acei stimați părinți cari doresc ași înscrie băieții pe anul școl. 1908/9 aici sunt rugați a se adresa la subscrisul, — carele la dorință se va îngriji de locuință și vipt corespunzător fie la profesori fie la familii private.

Cu stimă:
Nicolae Popescu,
paroh gr. or.

TORMA JÁNOS ȘI SOȚUL

fabricant de instrumente muzicale.
ZOMBOR, Király utca 2 sz.
Mare depozit de instrumente cu coardă de alamă și de lemn precum tambure și harmonice.

Tot felul de reparaturi în branșa aceasta se săvârșese în mod special și cu prețuri estine. :

Coardele quintiste din străinătate și din țară în mare a — sortiment —

Serviciu prompt.
Prețuri favorabile!

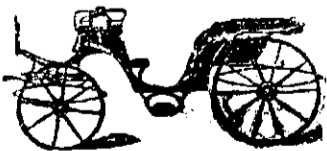

Kovács István urmașul lui FARKAS J.

fabricant de trăsură.

Temesvár Józsefváros, Fröbel utza 58
(casa proprie).

Fondat în 1866. Mare depozit. Fondat în 1866.

Are trăsură noi și reparate.

Primește reparatură, lucrări de faur de lemnar și de lăcuit.

100 exemplare de corecțiuni (propise) pe hârtie calitatea cea mai bună 90 fileri porto pentru 100 exemplare 30 fil. pachet de 5 kg. (până la 600 bucăți, 72 fileri; dacă banii se trimit înaintare); **legarea corecțiilor «Haladás»** (de înaintare) cu porto cu tot r cor. 40 fil. la librăria **INGUSZ I. și fiul, Arad.**

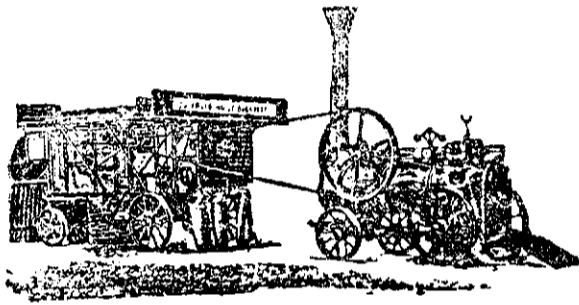
Jgaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu
ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără pentru prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Instiintez pe on. public că mi-am mutat măcelăria pe Szabadság-tér în edificiul teatrului vechiu unde, vind carne proaspătă de porc cu 68 cr. Untură curată cu 68 cr., slănină, cu 68 cr., șunca afumată cu 90 cr. înainte 80 cr. cotlete 90, coaste 72, picioarele cu 60, mațele cu cele mai favorabile prețuri de zi. Mațe și săpun de uscat de casă, varză acră, napi crastaveți și pipărei se pot căpăta în măcelăria lui **Garay Károly**, în Arad pe Szabadságtér.

Provisiuni de mașini cu vapor
LOCOMOBILE

făcător de jirezi de paie

în formă întrebuințată și cu dregere

se pot căpăta pe lângă condiții de plătere foarte favorabilă la firma

SEIFRIED HUGÓ

BUDAPEST, V., str. Katona József 17.

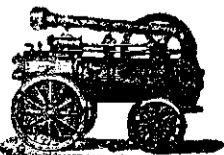
Szatmáry Mihály

MEȘTER DE CAZANE

Szeged, strada Pille nr. 25.

Intreprindere atât în loc cât și în provincie tot felul de reparări de cazane, mașini și locomobile la moare de aburi și fabricii de spirt. Aceste le efeptuește cu prețuri favorabile și pe lângă garanție.

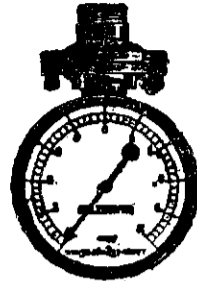
La chemare prin scris, vin în persoană ori și unde.

Doczi Pál

atelier pentru repararea instr. tehnice.

Szeged, Takaréktár-u. 8., Bitó-ház.

Reparațiuni de biciclete, mașini de cusut mașini de scris, măsurătoare de spirt, instrumente pentru ingineri, instrumente pentru dentiști, sonerii electrice, telefoane, gramofone și puști. Părți de mașini de cusut și de biciclete, lămpi cari desvoaltă gaz

și boicete de luminat.

Mașini de cusut mănuși și blănării. Stărpitor de troscoțel, economisator de cărbuni. Repararea instrumentelor de desemn.

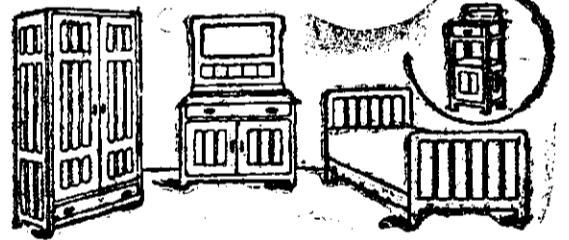

Numai e emigrare!

pentru că și la noi poate săștiaga c. n America, dacă se ocupă cu industria noastră de casă.

Dă lămuriri prima întreprindere din Ungaria de Sud de mașină de împletit în casă.

Kötögép vállalat, Szeged,
strada Iskola nr. 18.

Fabrică de mobile.

Cele mai iftin isvor de a procura mobile e în **TIMIȘIORA.**

Mare magazin cu tot felul de mobile pentru mirese, dormitoare, saloane, cafenele, hoteluri etc., dela cele mai simple până la cele mai elegante.

Primesc tot felul de aranjamente pentru birouri de cancelarii și bolte, pregătirea meselor de biliard după desemne date sau planuite și desemnate de mine; nu altcum și tot felul de lucruri și mobile pentru edificii cari aparțin branșei măsuritului.

Onoratul public poate fi sigur de lucruri solide și serviciu prompt.

Mobile se dau și pe lângă preț plătit în rate lunare.

În așteptarea comandelor, rămân cu deosebită stimă:

FORMAYER ALBERT

fabricant de mobile în

Temesvár
Gyárváros, 3 király-u. 6.

Oravicza
Pfl-utca.

In atențiunea proprietarilor de mașini agricole și mori!

Mă angajez să fac tot felul de lucruri de măsur
pentru mașini agricole și aranjări de mori, cu
prețurile cele mai moderate.

Pentru lucruri în provincie mă duc ori unde
— — — — în persoană. — — — —

Solicitând binevoitoarea încredere.

Semnez cu deosebită stimă:

KAMISITY SCH. **JANOS**,

măiestru de mașini agricole și mori.

UJVIDÉK, Temerin utca 36.

Prăvălie nouă!

Prăvălie nouă!

Mare prăvălie de ciasornice și bijuterii în Arad.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am deschis în
Arad, colț cu strada Forray și Rákoczy (lângă împletitoarea
** de ciorapi Szállassy) corespunzător pretensiilor de azi **

o prăvălie de ciasornice și bijuterii

unde primesc tot felul de reparaturi de ciasor-
nice cu garanție pe 3 ani. Țin în depozit tot felul
de ciasornice de buzunar, de perete și pendule
precum și obiecte de aur și argint, execuția cea
mai fină. Primesc bilete de amanet și rupturi de
— — aurar, prețuri mari, sau le schimb. — —

Solicit părtinirea on. public, cu dinstinsă stimă:

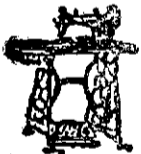
HIRSCH JENŐ, ceas. și aurar.

HAMMER ZS. és TÁRSA

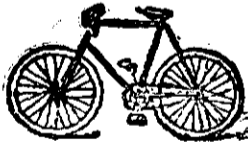
măiestru de articole electrice și fabricant de balanțe (cântare).

ARAD, Piața Boros-Béni, Nr. 1. (în casa dlui Dr. Sever Ispravnic).

Mare atelier de reparaturi speciale. Mare magazin stabil
în biciclete fabricații engleze, americane și germane.
Singurul vânzător al mașinei de cusut celebre „VICTORIA”,
„OPPEL”, „SINGER” și „MINERVA” cu suneica în formă
de roată. Magazin de balanțe decimale și de bucătărie.

Mare asortiment în părți
de mașini de cusut, ar-
ticole de montate bici-
clete și articole de elec-
tricitate.

Tot felul de reparațiuni în bransa aaeasta pe lângă
prețuri moderate și garanție.

Fondată în 1885.

Peterka Lajós

Fabrică de ciasornice de turn, angajată cu contract de capit. Budapesta.

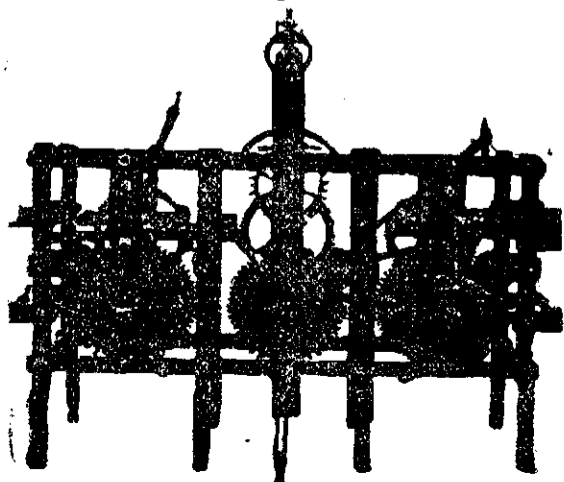
Budapesta IV., str. Bástyá nr. 22.

Prăvălia:

V., strada Váczl nr. 57.

Face pe lângă prețuri mo-
derate și garanție de mai
mulți ani ciasornice de
turn — școli — castele
și casarme, primește de
asemenea și repararea lor.

Fiind chemat se duce
ori unde în persoană,
budget face gratuit și'l tri-
mite porto-franco ori cui.

Acuma a sosit

Untura de pește proaspătă de Norvegia

fără culoare și miros, calitate escelentă.

Prețul unei sticle 2 coroane.

Contra

supărărilor reumatice

este escelentă

Spirtul Reuma

încercat de atâtea ori cu succes.

Prețul unei sticle 80 fileri.

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás

Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.

Ioan Radac

librar

Stefan Radonici

roitor.

Pregătitori de
obiecte necesare
la biserici în
Chichinda mare.

Pregătește

reverenzi

și alte haine tre-
buincioase la de-
curgerea serviciu-
lui divin pentru
preoți, dia-
coni și copii
cari poartă lumină-
rile, precum și
prapore.

Correspondențele
și banii sunt a se
trimite la adresa:

Radák János

Nagykikinda.

Nr. telefonului 84.

